

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1917 kl. 1/2, 11 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående införande av sådan bestämmelse i strafflagen, att kupering av hästar betraktas som straffbart djurplågeri.

Närvarande: herrar Lindhagen, greve Spens, Petrén, Dahl, Valerius Olsson*, Lars Olsson, Tisell*, Permansson, Persson i Norrköping, Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl, Holmdahl*, Zelahn*, Rehn*, och Lindqvist i Kosta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 246, har herr *Welin* hemställt, »att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t behagade låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådan bestämmelse i strafflagen, att kupering av hästar — därest den icke av uteslutande veterinära skäl anses nödvändig — skall betraktas som straffbart djurplågeri.»

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört följande:

»Sedan rätt lång tid tillbaka har det förekommit, att man verkställt s. k. kupering av svansen på hästar. Kuperingen består uti, att större delen av svansstängan avskäres. *Motionärens motivering,*

Som skäl för densamma anföres vanligen, att hästen skulle få ett vackrare utseende. Det kan emellertid vara en smaksak, vad som i all-

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 9 saml. 33 häft. (Nr 42.)

mänhet är vackert, men det måste väl erkännas, att varje stympning av en levande varelse är ett våld mot naturens skönhet. Den åsikten, att en kuperad häst har ett fördelaktigare utseende än en icke kuperad, synes vara i hög grad grundad på fördom och modehänsyn. Numera vill man göra gällande, att *ardennerhästens* utseende blir mera tilltalande, om hans svans är kuperad. Men så har man förut sagt om hästar av nordsvensk och varmlodig ras. Detta visar, att vad man i detta avseende tycker är vackert eller icke vackert är en modesak. Och det visar, att man vid bedömandet av kuperingen helt och hållet bör lämna smakfrågan ur räkningen.

Det verkliga skälet för kuperingen, där den ej, såsom vanligen torde vara fallet, är en ren lyxoperation, tyckes vara det, att en del hästuppfödare anse, att de genom det fördelaktiga utseende, som hästen förmenas erhålla genom kuperingen, skola kunna betinga sig ett högre försäljningspris för djuret.

Vare sig man betraktar kuperingen som 'försköningsåtgärd' eller som en möjlighet att få högre betalning för hästen, kan den ej försvaras, all den stund den medför stor smärta under utförandet och permanenta olägenheter för hästen. Det är en självklar sak, att kuperingen skall utgöra ett grymt djurplågeri dels genom själva operationen, dels det sätt, varpå man i regel försöker hämma den starka blödningen efter densamma. Vanligen brännes sårytan med glödande järn. Hästen lider också mycket av den bremsning, som väl i de flesta fall förekommer under operationen. Bremsningen, som företages på en ytterst känslig kroppsdel, överläppen, är i hög grad smärtsam. Mången tror, att hästen genom denna åtgärd förlorar känslan, men detta är en stor villfarelse. Verkliga förhållandet är, att hästens skenbart minskade känslighet för operativa ingrepp under bremsningen har sin orsak däri, att smärtan, som framkallas genom bremsningen är så intensiv, att den avleder hästens uppmärksamhet från annan smärta, som vid sådant tillfälle tillfogas honom. Bremsningen måste ju tillgripas vid en del för hästens hälsa nödvändiga operationer, men den försvarar i detta fall sin användning. Vid onödiga operationer förvärrar den endast saken.

Utom det att kuperingen är ett djurplågeri, medför den andra olägenheter för hästen. Han berövas sitt naturliga skydd mot flygfän. Kuperingen nedsätter även hästens tjänstbarhet därigenom, att han så kan oroa av insekter, att han icke äter sig mätt och därigenom icke erhåller de krafter, som han behöver för arbetet. En häst med kuperad svans är även

mindre pålitlig än en sådan med lång svans. Insektplågan kan göra honom besinningslös och därigenom bringa den, som färdas med honom, i fara.

De veterinära fackmännen ha också på det bestämdaste uttalat sig mot kuperingen. Sålunda förekom frågan vid Sydvästra Sveriges veterinärförenings möte i Göteborg den 13 december 1913. Föreningen uttalade sig emot utförandet av denna lyxoperation annat än då tvingande nödvändighet, såsom sjukdom, missbildning eller dylikt bjuder densamma samt överlämnade frågan till Svenska veterinärläkareföreningen för vidare åtgärders vidtagande.

Denna förening tog upp saken vid sitt årsmöte i Stockholm den 28 november 1915, därtill föranledd bland annat av en skrivelse från Göteborgs djurskyddsförenings styrelse, och beslöt mötet göra följande uttalande: 'Föreningen ställer sig av skilda skäl principiellt avvisande mot kupering av svansen på hästar som lyx- eller modeoperation och anser att det i varje särskilt fall bör åt veterinär överlätas att avgöra, när operation är berättigad eller icke.'

Vid mötet meddelades, att även Östergötlands veterinärförening beslutat ingå till Svenska veterinärläkareföreningen med anhållan, att denna ville göra något för att stävja ofoget med kupering av hästsvansar, och särskilt ville föreningen framhålla önskvärdheten av, att infödda, kuperade hästar bleve uteslutna från premiering.

Som ett bevis på, att kuperingen på vederhäftigt håll anses som olämplig, må anföras, att svenska armén numera icke inköper såsom remont en enda häst med kuperad svans — skälet härtill må sedan vara av praktiskt eller djurskyddsvänligt slag. Riksdagens militieombudsman vill gå ännu längre, såsom framgår av följande. Redaktör L. E. Björkman i Borås hade i december 1915, med påpekande av den grymhet, som beginges genom kuperingen, hemställt om M. O:s ämbetsbiträde för utverkande av förbud för officerare att i tjänsten använda hästar med kuperad svans, dock med undantag för redan anskaffade sådana hästar.

I anledning av denna hemställan inhämtade M. O. utlåtande av lärarekollegiet vid veterinärhögskolan samt inspektören för kavalleriet. Lärarekollegiet förklarade sig 'gärna se, att lämpliga medel vidtoges för motarbetande av ett mod, varigenom hästen onödigtvis plågades', men ansåg ett förbud för officerare att använda kuperade hästar mindre välbetänkt. Kavalleriinspektörens yttrande gick i ungefär samma riktning. Ett sådant förbud 'skulle omöjliggöra för officerare att till tjänstehästar köpa i övrigt

lämpliga hästar, endast därför att svansen vore kuperad, men då kupering av hästar i allmänhet vore en onödig och olämplig åtgärd, hade han intet att erinra emot en bestämmelse i tjänstgöringsreglementet för armén av innehåll, att tjänstehäst i allmänhet icke finge kuperas.'

I skrivelse till Konungen av den 12 februari 1916 refererar M. O. till ovanstående utlåtanden och säger, att dessa synas giva vid handen, att en åtgärd till förekommande av kupering av hästar, då ej särskilt skäl därför föreligger, är både berättigad och önskvärd. Ett allmänt förbud för officerare att i tjänsten använda kuperade hästar anser han dock knappast kunna komma i fråga. M. O. ifrågasätter, huruvida icke en eventuell bestämmelse mot kupering borde innehålla, att kupering, då särskilt skäl ej för densamma föreligger, anses kunna föranleda ansvar för uppenbar grymhet i behandling av djur.

Sedermera har uti det av Kungl. Maj:t fastställda tjänstgöringsreglementet för armén intagits följande bestämmelse: 'På godkänd egen tjänstehäst får manen icke avklippas eller svansen kuperas, med mindre vederbörande chef, som enligt denna paragraf har att godkänna tjänstehäst efter veterinärs hörande, därtill lämnat sitt medgivande. Därest tjänstehästen vid godkännandet haft kortklippt man, får densamma fortfarande klippas.'

Kuperingen har flera gånger blivit dragen inför rätta, och ehuru den synes böra komma under de bestämmelser angående straff för djurplågeri, som innehållas i 18 kap. 16 § strafflagen, har det visat sig, att domstolarna döma mycket olika. Jag vill anföra tvenne fall, där domen gått i rakt motsatt riktning såväl i underrätt som i hovrätt.

År 1903 väckte Örebro djurskyddsförening åtal vid rådsturätten i Örebro mot ryttmästaren Ö., för det denne kuperat svansen på två honom tillhöriga hästar. Rådsturätten frikände Ö., dock skulle han betala rättegångskostnaderna. Häröver anförde Ö. själv besvär i Svea hovrätt. Då hovrätten ansåg behandlingen ha förorsakat djuren avsevärt, om ock kortvarigt lidande, och då ingen omständighet i målet förekommit till stöd för, att ryttmästare Ö. låtit verkställa nämnda kupering av annan anledning än för att följa ett rådande mod, fann hovrätten skäligt fälla Ö., för det han genom berörda kuperingar visat uppenbar grymhet mot ifrågakomna hästar, att böta 50 kronor och skulle Ö. vidkännas utgifterna i målet. Domen blev icke överklagad.

En alldeles motsatt utgång erhöll ett annat, i övrigt liknande mål. Allmänna åklagaren hade instämt sjökaptenen L. till Skånings och Valle häradsrätt med yrkande, att L., som låtit kuperas svansen å nio hästar,

mätte ådömas ansvar för djurplågeri. Häradsrätten dömde den 10 mars 1916 L. att för djurplågeri böta 400 kronor till kronan samt betala rättegångskostnaderna. L. anförde besvär i Göta hovrätt, som befriade L. från ansvar i målet och honom däri ålagd ersättningsskyldighet, 'enär L. icke genom sin åtgärd att låta kuperas svansarna å ifrågavarande hästar gjort sig skyldig till djurplågeri'. Allmänna åklagaren anhöll hos justitiekanslersämbetet om rätt att fullfölja talan hos Kungl. Maj:t, men ämbetet fann ej skäl bifalla denna anhållan. Målet kunde därför icke komma att underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Att så olika domar som de här refererade kunna fällas i alldeles likartade mål, visar, att lagen är otillräcklig uti ifrågavarande avseende. Det erfordras en lagbestämmelse, som säger, att all kupering av hästar är straffbar såsom uppenbart djurplågeri, därest icke en sådan operation på grund av djurets hälsovård eller andra särskilda skäl av veterinär anses nödvändig och av honom utföres.»

Utskottet finner motionens yrkande behjärtansvärt. Kuperingen måste genom det ingrepp, som därvid göres å en vital del av djurets kropp, åsamka djuret sådan smärta, att ingreppet, därest det icke är motiverat av veterinära skäl, får betraktas såsom djurplågeri. Emellertid torde denna övergående smärta vara jämförelsevis obetydlig i förhållande till den olägenhet och plåga, som för framtiden vållas hästen därigenom att han berövats sitt naturliga försvarsmedel mot insekter.

Utskottet.

Såsom i motionen omförmälts har kuperingen jämväl blivit bedömd såsom djurplågeri, medan i andra fall så ej varit förhållandet. Utskottet finner därför önskligt, att bestämmelsen i 18 kap. 16 § strafflagen om straff för djurplågeri erhåller sådan avfattning, att ifrågavarande förfarande otvetydigt ingår under densamma. Fråga om en ändring av lagrummet i syfte att därunder inbegripa även sådan plågsam behandling av djur, vilken med dess nuvarande lydelse ej ansetts kunna hänföras därunder har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens behandling, senast åren 1913 och 1914. I anslutning till vad utskottet förordat vid förstnämnda riksdag får utskottet på anförda skäl även nu hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av förevarande motion besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета förslag till sådan

ändring i strafflagen, varigenom begreppet straffbart djurplågeri utvidgas att omfatta även andra fall av djurplågeri än sådana, som ådagalägga »uppenbar grymhet».

Stockholm den 23 april 1917.

På lagutskottets vägnar:

CARL LINDHAGEN.

Reservation

av herr greve *Spens*.
